

Súd: Krajský súd Trnava
Spisová značka: 5Tos/226/2023
Identifikačné číslo súdneho spisu: 2123012930
Dátum vydania rozhodnutia: 11. 01. 2024
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: Mgr. Kristína Ferencziová
ECLI: ECLI:SK:KSTT:2024:2123012930.1

Uznesenie

Krajský súd v Trnave v senáte zloženom z predsedníčky senátu Mgr. Kristíny Ferencziovej a sudcov JUDr. Martina Žovinca a Mgr. Michala Polláka, v trestnej veci odsúdeného: A. B., nar. XX.XX.XXXX v C., trvale bytom D. XXX/X, E., t. č. vo výkone trestu odňatia slobody v ÚVTOS Hrnčiarovce nad Parnou, o návrhu odsúdeného o podmienočné prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody, o sťažnosti odsúdeného proti uzneseniu Okresného súdu Trnava zo dňa 23.10.2023 sp. zn. 8PP/79/2023, na neverejnom zasadnutí konanom dňa 11.1.2024 takto

rozhodol:

Podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku sa sťažnosť odsúdeného A. B., nar. XX.XX.XXXX, z a m i e t a .

odôvodnenie:

Napadnutým uznesením Okresný súd Trnava rozhodol podľa § 66 ods. 1 písm. a), písm. b), ods. 2, ods. 3 Trestného zákona a § 415 ods. 1 Trestného poriadku tak, že zamietol žiadosť odsúdeného A. B., nar. XX.XX.XXXX v C., trvale bytom D. XXX/X, E., t. č. vo výkone trestu odňatia slobody v ÚVTOS Hrnčiarovce nad Parnou, o podmienočné prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody, ktorý mu bol uložený rozsudkom Okresného súdu Galanta zo dňa 13.03.2019, sp. zn. 2T/168/2017, v spojení s opravným uznesením Okresného súdu Galanta zo dňa 25.10.2019, sp. zn. 2T/168/2017.

Proti uvedenému uzneseniu podal odsúdený, na verejnom zasadnutí, ihneď po jeho vyhlásení, sťažnosť. Prokurátor sa na verejnom zasadnutí vzdal práva podať sťažnosť.

Odsúdený podanú sťažnosť odôvodnil podaním zo dňa 23.10.2023 nasledovne (skrátene):

Napadnuté uznesenie nie je formulované v duchu § 2 ods. 10 Trestného poriadku a vykazuje znaky jednostrannosti. Ďalej namieta, že súd prvého stupňa pri posúdení predpokladu vedenia riadneho života v budúcnosti neprihliadol na iné skutočnosti, iba na jeho trestnú minulosť a život pred odsúdením, čo je v rozpore s § 66 ods. 1 Trestného zákona. Ďalej namieta, že citované uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6Urtos/1/2019 zo dňa 05.06.2019 nie je možné premietiť na jeho prípad.

Ďalej uvádza, že popísané skutočnosti sú v rozpore so zásadou „ne bis in idem“. Je názoru, že pri hodnotení splnenia podmienok je potrebné prihliadať na aktuálne poznatky o osobe odsúdeného a vplyv rozhodnutia na rodinu odsúdeného platí rovnako na celé trestné konanie.

Poukazuje na uplatnenie fikcie neodsúdenia podľa § 93 Trestného zákona a uvádza, že tieto veci by mali byť hodnotené skôr v prospech ako neprospech. Z návrhu Okresnej prokuratúry Trnava vyplýva neznalosť zákona ako aj medzinárodných záväzkov vrátane Štatútu Rady Európy, ktorý garantuje všetkým, aj recidivistom šancu. S poukazom na § 38 ods. 1 Trestného zákona a § 51 ods. 3 a 4 Trestného zákona uvádza, že zákonodarca v tomto smere vytvoril dostatok opatrení.

Ďalej poukazuje na Nález Ústavného súdu SR sp. zn. I. ÚS 250/2023 z 18.07.2023, bod 22, kde pripomína, že je dôležité mať na pamäti, že vytvorenie špeciálnej, prísnejšej právnej úpravy podmienočného prepustenia zo strany všeobecného súdu pre recidivistov, ktorý v minulosti nevyužili šancu v podobe podmienočného prepustenia a vo výkone trestu sa ocitli znova, nemožno z ústavnoprávneho hľadiska akceptovať. V podobnom duchu je formulované aj odporúčanie Rec (2003)22 výboru ministrov členským štátom o podmienočnom prepustení, v rámci ktorého sa okrem

iného zdôrazňuje otvorenosť tejto možnosti všetkým odsúdeným v záujme zníženia škodlivých vplyvov uväznenia a zabezpečenie realistickej možnosti naplniť kritéria na podmienené prepustenie.

Je názoru, že spôsob, akým súd vyhodnotil podmienky na podmienené prepustenie v podstate vylúčil možnosť jeho podmieneného prepustenia. Svoju trestnú minulosť nevie ovplyvniť.

Navrhuje zrušenie napadnutého uznesenia v celom rozsahu a vrátenie súdu prvého stupňa na nové konanie a rozhodnutie.

Podľa § 192 ods. 1 Trestného poriadku pri rozhodovaní o sťažnosti preskúma nadriadený orgán

a) správnosť výrokov napadnutého uznesenia, proti ktorým sťažovateľ podal sťažnosť, a

b) konanie predchádzajúce týmto výrokom napadnutého uznesenia.

Podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku nadriadený orgán zamietne sťažnosť, ak nie je dôvodná.

Krajský súd v Trnave na podklade podanej sťažnosti podľa § 192 odsek 1 Trestného poriadku, preskúmal správnosť a zákonnosť napadnutého výroku, proti ktorému sťažovateľ podal sťažnosť, ako aj správnosť postupu konania, ktoré jeho vydaniu predchádzalo. Sťažnosť podala oprávnená osoba, v zákonnej lehote a smeruje voči výroku, proti ktorému je tento opravný prostriedok prípustný.

Preskúmaním napadnutého rozhodnutia a konania, ktoré jeho vydaniu predchádzalo sťažnostný súd zistil nasledovné.

Napadnutým uznesením rozhodol prvostupňový súd o návrhu odsúdeného na podmienené prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody, ktorý si vykonáva na základe rozhodnutia uvedeného vo výroku prvostupňového uznesenia. Vykonaným dokazovaním dospel súd k záveru, že odsúdený síce splnil formálnu podmienku (vykonanie potrebnej časti trestu odňatia slobody) na podanie si žiadosti o podmienené prepustenie a prvú materiálnu podmienku (vo výkone trestu plnením svojich povinností a svojim správaním preukázal polepšenie), nespĺnil však druhú materiálnu podmienku (dôvodné očakávanie vedenia riadneho života odsúdeného po jeho prepustení na slobodu).

V odôvodnení napadnutého uznesenia súd prvého stupňa pri konštatovaní o polepšení odsúdeného poukázal na jeho hodnotenie vypracované riaditeľom ÚVTOS, podľa ktorého správanie a vystupovanie odsúdeného počas výkonu trestu je na veľmi dobrej úrovni, konfliktným situáciám sa vyhýba, voľný čas trávi zmysluplne. Odsúdený je pracovne zaradený, pracovná morálka je na požadovanej úrovni, nadriadeným je nápomocný, pracuje samostatne. Podľa potreby sa zapája do činností súvisiacich so všeobecným rozvojom osobnosti odsúdeného v oblasti udržiavania čistoty a upravenosti ubytovacích a spoločných priestorov ústavu. Nahlásil a plní si vyživovaciu povinnosť. Vytvoril si podmienky pre udelenie 7 disciplinárnych odmien, vrátane najvyššej formy disciplinárnej odmeny - mimoriadne voľno na opustenie ústavu. Disciplinárne potrestaný nebol. Ciele stanovené programom zaobchádzania plní, absolvoval súdom nariadené ochranné liečenie. Vzhľadom na uvedené pozitívne hodnotenie odsúdeného bez negatívnych poznatkov dospel k záveru o preukázaní prvej materiálnej podmienky.

Nesplnenie tretej zákonnej (druhá materiálna) podmienky odôvodnil súd prvého stupňa s poukazom na trestnú minulosť odsúdeného, jeho 14 záznamov v registri trestov a povahu trestnej činnosti. Z odpisu registra trestov vyplýva, že odsúdený v ňom má 14 záznamov za obdobie rokov 1995 až 2019, konkrétne ide o odsúdenia z rokov: 1995, 1995, 1996, 1997, 2003, 2011, 2014, 2014, 2015, 2018, 2018, 2018 a 2019. Odsúdený sa dopustil rôznorodej trestnej činnosti, napr. trestných činov: krádež, lúpež, výtržníctvo, ublíženie na zdraví, marenie výkonu úradného rozhodnutia a porušovanie domovej slobody. Poukazuje aj na tú skutočnosť, že odsúdený už vo veku približne 17 rokov nastúpil na výkon nepodmieneného trestu odňatia slobody, z ktorého bol v roku 1998 podmienené prepustený, a napriek tejto skutočnosti sa za týmto odsúdený v registri trestov nachádza ďalších 10 záznamov. Celkovo bol odsúdený vo výkone trestu 5 krát. Z uvedených skutočností súd dospel k záveru, že odsúdený má evidentné sklony k páchaniu trestnej činnosti a ani predchádzajúce odsúdenia, či už išlo o podmienené tresty odňatia slobody, alebo o opakované nepodmienené tresty odňatia slobody a výkon takýchto trestov, nepôsobili na odsúdeného dostatočne výchovne a preventívne tak, aby odsúdeného prevychovali a odradili od páchania ďalšej trestnej činnosti. Odsúdený napriek predchádzajúcim odsúdeniam a výkonom nepodmienených trestov odňatia slobody sa neskôr trestnej činnosti opätovne dopustil. Páchanie protiprávnej činnosti preto nie je u odsúdeného len jednorazovým a ojedinelým vybočením z inak riadneho spôsobu jeho života, ale s poukazom na vysokú početnosť trestnej činnosti a dĺžku uvedeného obdobia, ide o osobu, ktorá opakovane pácha protiprávnu činnosť. Z týchto skutočností vyplývajú vážne a dôvodné pochybnosti o tom, či možno od odsúdeného očakávať, že v budúcnosti povedie riadny život. Uvedené platí aj napriek skutočnosti, že odsúdený má vo výkone trestu v zásade vzorové správanie, na čo poukázal aj riaditeľ ústavu keď uviedol, že napriek skutočnosti, že sa odsúdený v podmienkach výkonu trestu dokáže správať na požadovanej úrovni, vzhľadom na jeho kriminálnu minulosť nie je možné zaručiť, že po prípadnom prepustení bude viesť riadny život. Nakoľko odsúdený už bol vo výkone trestu odňatia slobody, súd je toho názoru, že uvedené svedčí skôr

o adaptácii odsúdeného na podmienky výkonu trestu, a nejde o prejav zmeny správania odsúdeného. Súd má za to, že náprava odsúdeného a celkové pozitívne pôsobenie na odsúdeného je v súčasnosti možné len počas ďalšieho pobytu vo výkone trestu odňatia slobody, pričom podmiennečným prepustením odsúdeného z výkonu trestu odňatia slobody by nebol naplnený jeden zo základných účelov trestu, ktorým je ochrana spoločnosti pred páchatelmi trestných činov.

Preskúmaním konania, ktoré predchádzalo vydaniu napadnutého uznesenia sťažnostný súd zistil, že toto bolo vykonané v súlade so zákonom, keď prvostupňový súd nariadil a vykonal verejné zasadnutie, na ktorom vypočul procesné strany, oboznámil listinné dôkazy a dal odsúdenému možnosť dostatočne realizovať jeho práva, ktoré mu vyplývajú z ustanovení Trestného poriadku.

Na rozdiel od prvostupňového súdu je sťažnostný súd toho názoru, že odsúdený nespĺnil na podmiennečné prepustenie ani prvú materiálnu podmienku. Uvedené zistenia, ktoré bral prvostupňový súd do úvahy pri svojom rozhodnutí, neboli vyhodnotené správne.

Sťažnostný súd zdôrazňuje, že len dobré správanie odsúdeného v podmienkach výkonu trestu odňatia slobody nie je dostačujúce na vyslovenie predpokladu, že bude na slobode viesť riadny život. Pri rozhodovaní o splnení prvej materiálnej podmienky, ide o to rozlíšiť, kedy správanie odsúdeného a plnenie jeho povinností vo výkone trestu odňatia slobody sú prejavom len vonkajšej adaptácie odsúdeného na prostredie ústavu na výkon trestu a kedy ide o známky skutočných zmien osobnosti odsúdeného odôvodňujúce nádej, že i v budúcnosti povedie riadny život. To znamená, že ak sa odsúdený vo výkone trestu dobre správa, automaticky to neznamená, že sa polepšil a tým splnil prvú materiálnu podmienku.

Osoba odsúdeného vzhľadom na jeho kriminálnu minulosť (opakované páchania trestnej činnosti úmyselnej povahy, 14krát súdne trestaný, opakovaný výkon nepodmiennečného trestu odňatia slobody) nedáva sťažnostnému súdu dostatočnú záruku, že prišlo k polepšeniu odsúdeného (na rozdiel od názoru prvostupňového súdu) a tento bude v prípade podmiennečného prepustenia z výkonu trestu odňatia slobody viesť riadny život. Aj keď je správanie sa odsúdeného vo výkone trestu odňatia slobody v súlade s ústavným poriadkom, s poukazom na jeho predchádzajúce výkony nepodmiennečného trestu odňatia slobody, je dôvodné skôr konštatovať jeho prispôsobenie sa režimu výkonu trestu odňatia slobody, v ktorom sa nachádzal už niekoľkokrát, ako vnútornú zmenu v jeho hodnotovej orientácii.

Z vykonaného dokazovania je zrejmé, že na nápravu odsúdeného a uvedomenie si negatívnych dôsledkov jeho konania nemali vplyv žiadne z uložených trestov, nakoľko sa opakovane dopúšťal trestnej činnosti rôzneho druhu, pričom prvostupňový súd nekonkretizoval, v čom vidí polepšenie sa odsúdeného a pod obsah tohto pojmu podradil dobré správanie sa odsúdeného vo výkone trestu odňatia slobody. Je nevyhnutné zohľadniť, že odsúdenému boli poskytnuté viaceré šance, a to aj v podobe alternatívnych trestov nespojených s odňatím slobody alebo podmiennečného prepustenia, ktoré nevyužil, a preto niet sa prečo domnievať, že ďalšie podmiennečné prepustenie z aktuálneho výkonu trestu odňatia slobody už splní svoj zákonom sledovaný účel.

Pokiaľ ide o nesplnenie druhej materiálnej podmienky na podmiennečné prepustenie odsúdeného z výkonu trestu odňatia slobody, tu sa sťažnostný súd plne stotožnil s názorom prvostupňového súdu.

Sťažnostný súd zdôrazňuje, že pri vyhodnotení druhej materiálnej podmienky je potrebné posúdiť všetky okolnosti, ktoré súvisia s osobou odsúdeného, jeho osobné a charakterové vlastnosti, celkový postoj k spoločenským normám a pravidlám, povahu a charakter spáchanej trestnej činnosti.

Vo vzťahu k sťažnosti odsúdeného, sťažnostný súd konštatuje, že zohľadnenie trestnej minulosti pri podmiennečnom prepustení má význam pri určení pravdepodobnosti správania sa odsúdeného v budúcnosti. Pre zvýraznenie správnosti postupu prvostupňového súdu, ktorý zohľadnil trestnú minulosť odsúdeného a jeho úvah, sťažnostný súd uvádza, že posúdenie otázky novej recidívy je vždy len predpokladom vysloveným s väčšou či menšou mierou pravdepodobnosti, no pri skúmaní tejto miery sa vychádza z objektívnych kritérií, medzi ktoré patrí predchádzajúci spôsob života odsúdeného i jeho sklony k páchaniu trestnej činnosti. Súd môže pri hodnotení osoby odsúdeného zohľadniť skutočnosť, že sa v minulosti dopustil trestných činov a z toho vyvodí príslušné závery z hľadiska jeho vzťahu k spoločenským hodnotám chráneným Trestným zákonom a možnosti jeho nápravy a polepšenia. Možnú recidívu v budúcnosti odôvodňuje aj správanie sa odsúdeného v minulosti, nejde teda o subjektívny názor súdu prvého stupňa, ale vychádza z objektívnych kritérií, ktorým je odpis registra trestov.

Právny názor vyjadrený v uznesení Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 05.06.2019, sp. zn. 6Urtos/1/2019), na ktorý poukázal prvostupňový súd v odôvodnení napadnutého uznesenia a to, že z hľadiska posudzovania sklonov odsúdeného k páchaniu trestnej činnosti je možné prihliadať aj na zahladené odsúdenia, lebo zahladením odsúdenia alebo zákonnou fikciou neodsúdenia právne zaniká iba skutočnosť odsúdenia za trestný čin, ale nie aj sama skutočnosť, že páchatel trestný čin spáchal, je možné aplikovať aj v uvedenom prípade.

Mnohopočetná recidíva odsúdeného nepochybne svedčí v prospech záveru, že predchádzajúce trestné stíhania, odsúdenia ani vykonané tresty na odsúdeného zjavne nemali požadovaný preventívny a resocializačný účinok, keďže mu nezabránili v ďalšom páchaní úmyselnej trestnej činnosti. V osobe odsúdeného možno badať osobu s jednoznačnými sklonmi k páchaniu trestnej činnosti, ktorý ani pod vplyvom mnohých uložených a vykonaných trestov nezmenil svoj postoj k právnemu poriadku a k dodržiavaniu právnych noriem. Riziko recidívy sa u osoby s takýmto spôsobom života javí ako veľmi pravdepodobné a vysoké, preto nemá sťažnostný súd v osobe odsúdeného záruku, že sa opätovne nedopustí protiprávneho konania a bude na slobode viesť riadny život.

Len dobré správanie odsúdeného v podmienkach výkonu trestu odňatia slobody nie je dostačujúce na vyslovenie predpokladu, že sa odsúdený polepšil a bude na slobode viesť riadny život, o čom svedčí aj resocializačná prognóza odsúdeného, ktorá je ústavom vyhodnotená ako menej priaznivá a jeho záver o tom, že odsúdený len čiastočne preukazuje splnenie podmienok na podmieničné prepustenie. Rozhodnutie súdu o návrhu odsúdeného tak nie je založené len na jeho trestnej minulosti, keďže táto je len jedným z kritérií pre posúdenie splnenia zákonných podmienok na podmieničné prepustenie. Pokiaľ bol odsúdený pred spáchaním trestnej činnosti, za ktorú aktuálne vykonáva nepodmienečný trest odňatia slobody, opakovane súdne trestaný, už bol vo výkone nepodmienečného trestu odňatia slobody a táto trestná činnosť, z hľadiska jej závažnosti, graduje (v súčasnosti odsúdený vykonáva nepodmienečný trest odňatia slobody za ublíženie na zdraví, nebezpečné vyhrážanie a porušovanie domovej slobody) jedná sa o skutočnosti, ktoré vo svojom súhrne tvoria podklad, na základe ktorého nie je aktuálne možné návrhu odsúdeného na podmieničné prepustenie vyhovieť, a to napriek tomu že odsúdený bol sedemkrát disciplinárne odmenený a nemá uložené disciplinárne tresty. V tomto smere by nebolo postačujúce ani uloženie primeraných obmedzení alebo povinností v súvislosti s podmieničným prepustením odsúdeného z výkonu trestu odňatia slobody, ktoré by podľa názoru sťažnostného súdu neboli dostačujúce, a to najmä s ohľadom na osobu odsúdeného, ktorý opakovane neprejavuje rešpekt k pravidlám a právnemu poriadku.

S poukazom na vyššie uvedené, sťažnostný súd zamietol sťažnosť odsúdeného, nakoľko táto nebola dôvodná.

Toto rozhodnutie bolo prijaté pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný riadny opravný prostriedok.